

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Дмитро Гоменюк,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9315-7581>.

Анотація. Обґрунтовано необхідність формування у здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти екологічної компетентності під час освоєння робітничих професій.

Ключові слова: екологія, екологічна компетентність, здобувачі освіти, навколишнє середовище.

ECOLOGICAL COMPONENT AS AN INTEGRAL PART OF PROFESSIONAL EDUCATION OF UKRAINE

Dmytro Homeniuk,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Researcher of the laboratory of Vocational Training Technologies,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine

Abstract. The necessity of ecological competence formation in the students of vocational education during the mastering of working professions is substantiated.

Keywords: ecology, ecological competence, students, environment.

Екологічна безпека бере свій початок з 1972 року, коли Європейська рада у столиці Франції – Парижі – повідомила про необхідність запровадження спільної, загальної екологічної політики з метою збереження навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів.

У свою чергу, екологічна політика Європейського Союзу прагне захистити довкілля та зменшити ризики щодо погіршення кліматичної ситуації, покращити здоров'я кожної європейської людини.

Головним завданням професійно-орієнтованої екологічної освіти є покращення та вдосконалення еколого-професійної компетентності кваліфікованих робітників, залежно від їхньої професії та умов праці.

Особлива увага при цьому приділяється підготовці майбутніх кваліфікованих робітників для будівельної галузі, оскільки це пов'язано з застосуваннями різноманітних будівельних матеріалів, які повинні відповідати екологічним стандартам.

Крім цього, внаслідок впливу будівництва на довкілля спостерігається вилучення земельних ділянок, вирубування зелених насаджень, знищення водойм, викиди радіоактивних речовин у повітря, які потім осідають на земляних покровах, високий рівень шуму, вібрації, тепла, електромагнітних випромінювань тощо.

Шкідливі чинники негативно впливають на ґрунти, повітря, поверхневі та підземні води. До того ж, процес будівництва є небезпечним як для самих будівельників, так і для населення, що проживає поблизу будівельного майданчика.

Саме тому впровадження екологічної складової у професійну підготовку майбутніх будівельників у професійних (професійно-технічних) навчальних закладах шляхом розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій є важливим і необхідним.

Вибір методів навчання, прийоми їх застосування під час кожного етапу заняття визначає методичний компонент екоорієнтованих педагогічних технологій. Відповідно до навчальних цілей підґрунтям для них є особистісно-розвивальні, характеристики, ознаками яких є: пріоритет особистісно-сислової сфери здобувача освіти; включення досвіду здобувача освіти до освітнього процесу та його актуалізація шляхом проблематизації навчального заняття, визнання цінності спільного досвіду, взаємодії; побудова процесу навчання із врахуванням психофізіологічних особливостей здобувача освіти; переорієнтація процесу навчання на постановку розв'язання самими здобувачами освіти навчальних завдань – пізнавальних, дослідницьких, проєктних тощо; заміна позиції педагога як інформатора, носія знань і контролера на позицію координатора, фасилітатора, який сприяє створенню умов для становлення здобувача освіти як суб'єкта діяльності (Гайдук та ін., 2022).

Таким чином, з-поміж особистісно-розвивальних педагогічних технологій як екоорієнтованих відокремлюємо: технологію освітніх кейсів, проєктного навчання, тренінгів, імітаційно-ігрового навчання, проблемно-розвивального навчання, критичного мислення, колективної розумової діяльності тощо (Герлянд, 2022).

Формування екологічних знань здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти забезпечується внесенням до навчального плану предмета «Екологія». На його вивчення відводиться 17 годин. Крім цього, питання екології розглядаються на уроках спецтехнології, матеріалознавства, хімії, фізики, виробничого навчання, охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Отже, розвиток сучасних технологій захисту навколишнього середовища, дослідження та оцінка впливів промислових виробництв на навколишнє середовище, дослідження екологічних та техногенних наслідків забруднення об'єктів довкілля, обґрунтування та розробка оптимальних природоохоронних заходів щодо забезпечення екологічної безпеки –

створюють необхідність підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, тобто фахівців, діяльність яких спрямована на покращення стану довкілля.

Наша держава, перебуваючи у стані війни, відноситься до країн зі значним техногенним навантаженням на довкілля. Вирішення даної проблеми неможливе без додаткової підготовки майбутніх кваліфікованих робітників із питань екології з метою захисту навколишнього середовища.

Список посилань

Гайдук, О. В., Герлянд, Т. М., Каленський, А. А., & Пятничук, Т. В. (2022). *Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства: методичний посібник*. Київ: ІПО НАПН України.

Герлянд, Т. М. (2022). Забезпечення ефективності професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників засобами екоорієнтованих педагогічних технологій. В Лузан П. Г. (Ред.), *Інноваційна професійна освіта. Випуск 3(4): Професійна освіта для сталого розвитку: виклики в умовах воєнного стану, результати і перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*, 46-48.